

XIV - CONCLUSIONS

UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA

DEPARTAMENT DE PATOLOGIA

I PRODUCCIONS ANIMALS

HISTORIA DE LA VETERINARIA EN CATALUNYA (1400-1980)

2.- **VETERINARIA MUNICIPAL DE BARCELONA.** En 1837 l'Ajuntament nomena ja a dos inspectors de carnis i en 1842 s'anomena la Comissió de Salubritat Pública de la qual formaven part dos veterinaris, un cirurgià i un farmacèutic, que després de dirigir-se amb l'Alcalde. En 1894 es crea el Cos de Veterinaria Municipal amb 28 veterinaris essent el seu primer Delegat Antoni Sabater i Casals. Actuacions destacades foren l'arxivació de Ramon Ferrer en l'epidèmia de tífus el 1914, en el Memorandum de Sanitat Veterinària de 1929 amb la participació de la creació del Seminari de Ciències Veterinàries de Barcelona el 1933 i en la Setmana Nacional de Veterinària de 1960, apart dels nombrosos Simposis i manifestacions.

3.- **COL·LEGIS VETERINARIS CATALANS I LAURES ACTIVITATS.** Foren provincials desde el seu començament i es fundaren entre 1900 i 1940, essent el de Barcelona el més actiu, degut a tenir sempre molt major nombre de col·legistes. Destaca també el de Girona per haver estat el primer a rebre a veterinaris francesos.

En 1915, 1931 i 1933 es crearen els Col·legis de Veterinària de Lleida, Tarragona i el Col·legi Veterinari de Catalunya, però tingueren una curta vida.

Les actuacions tècniques més destacades dels col·legis catalans han estat les següents: l'Assemblea Nacional del Veterinari el 1929, el Primer Congrés de Veterinària el 1931 i el Segon el 1933.

MEMORIA PRESENTADA PARA OPTAR AL
GRADO DE DOCTOR:

JAUME ROCA I TORRAS

XIV .- CONCLUSIONS

1ª.- HISTORIA GENERAL. - El terme "Manescal" equivalent a "Albeitar" en la resta de la península) apareix ja el 1298, en associar-se els "Manescals i ferradors" en confraries i en el segle XV en gremis. En els segles XIV i XV apareix els primers textos i còpies en català sobre "Hippiatría", essent "Lo llibre de la Manescalia" de Manel Dieç el més conegut. El Proto-Albeiterato arribà tard a Catalunya i tingué poc arrelament.

Els veterinaris catalans més antics dels quals tenim notícies més concretes foren els barcelonins Miquel Viñas, Antoni Sabater, Geroni Darder, Josep Presta, els gironins Cassà, Mensa i Colls i del lleidetà Cornadó. A finals del segle XIX i en les dues primeres dècades del segle XX, destacaren els veterinaris Arderius, Turró, germans Darder i Farreras, Sugrañes, Más Alemany, Rosell i Vilá, etc.

En aquesta època, la Mancomunitat Catalana sol·licità la creació d'una Escola de Veterinària a Catalunya, que no es portà a terme perquè en la seva fundació no es feu cas del criteri dels veterinaris (que volien una Escola molt ben equipada) i també a la temença a l'augment de la "Plètorà" que aleshores ja existia, i calgué esperar fins al 1982 a que es fundés.

Que l'ensenyament veterinari en les nostres Facultats, ha de comptar amb més mitjans humans i econòmics (més material de pràctiques, etc). Selecció d'alumnes més rigurosa a l'entrada, per que així el Professorat (malgrat els seus esforços) no es trobi desbordat pel elevat nombre d'alumnes. Per a que així es puguin efectuar per als post-graduats, autèntics cursos d'Especialitats Veterinàries.

2ª.- VETERINARIA MUNICIPAL DE BARCELONA. - En 1837 l'Ajuntament nomenà ja a dos Inspectors de carns i en 1842 s'anomenà la Comissió de Salubritat Pública de la qual formaven part dos veterinaris, un metge i un farmacèutic, que despatxava directament amb l'Alcalde. En 1899, es creà el Cos de Veterinària Municipal amb 28 veterinaris essent el seu primer Degà Antoni Sabater i Casals. Actuacions destacades foren l'actuació de Ramón Turró en l'epidèmia de tifus el 1914, en el Memorandum de Sanitat Veterinària de 1929, amb la participació de la creació del Seminari de Ciències Veterinàries de Barcelona el 1953 i en la Setmana Nacional de Veterinària de 1960, apart dels nombrosos Sympòsiums científics.

3ª.- COL·LEGIS VETERINARIS CATALANS I LLURS ACTIVITATS. - Foren provincials desde el seu començament i es fundaren entre 1900 i 1906, essent el de Barcelona el més actiu, degut a tenir sempre molt major nombre de col·legiats. Destacà també el de Girona pels seus contactes amb els veterinaris francesos.

En 1915, 1931 i 1933 es crearen les Federacions Catalanes i el Col·legi Veterinari de Catalunya, però tingueren una vida efímera.

Les actuacions tècniques més destacades dels Col·legis catalans han estat les següents: "L'assemblea Nacional del Veterinària en Barcelona (1917)", el "Primer Congrés

Veterinari Espanyol" en Barcelona (1929), els "Symposiums Regionals sobre Temes Monogràfics" iniciats a partir de 1958 i amb periodicitat anyal, la "Setmana Nacional Veterinària" de 1960, la "Setmana Nacional del Bestiar Poquí i les seves indústries en Montjuïc (1967)", la creació de l'Acadèmia de Ciències Veterinàries (1960), els EXPO-AVIGA desde 1975, i els Congressos Mundials d'Animals de companyia i Cunicultura, ambdós en 1980.

L'activitat Col·legial Catalana i en especial la de Barcelona, durant el període de 1950 al 1980 transcendiren a tota Espanya, i del seu sen sorgiren nombroses entitats científiques.

4ª.- SERVEIS VETERINARIS EN ORGANISMES OFICIALS.

Serveis Tècnics de Ramaderia en les Diputacions Provincials.- En els de Barcelona que han comprés totes les espècies ramaderes, destacarem la tasca dels veterinaris Rosell i Vilà, Ferrer Palaus, Danés, Cervera, Soler, Bastons, etc. En la Diputació de Tarragona, preferentment en avicultura, destacaren Romagosa, Jordà, Sanz Calleja, etc. En la Diputació de Lleida, amb preferència amb bestiar boví destacaren els veterinaris Anadón Pintó, Vidal Santos, Vidal Luis, etc. A la Diputació de Girona que desenvolupà molta activitat, tant en el bestiar equí i principalment en boví. Col·laboraren activament els veterinaris Verdaguer Estrach, Solà Puig, Soldevila Feliu, etc.

Serveis dependents del Ministeri d'Agricultura. En 1909 es crearen les "Inspeccions Provincials d'Higiene i Sanitat Pequaries", així com els Serveis Veterinaris de Ports i Fronteres (de Barcelona, Port-Bou, Puigcerdà i Seu d'Urgell), i en 1944 el Laboratori Pecuari Regional Català.

Serveis de Sanitat Veterinària a Catalunya.- Ja en 1847 es crearen els "Inspectors de Sanitat de Districte" o anomenats també "Sotsdelegats de Sanitat" i llur actuació era comarcal. En 1859 es crearen els serveis d'Inspecció sanitària dels Escorxadors. En 1929, es crearen els Caps de Secció Veterinària dels Instituts Provincials d'Higiene, i que en 1944, passaren a ser Inspectors Provincials de Sanitat Veterinària.

5ª.- LA GENERALITAT DE CATALUNYA I LA VETERINARIA.-

Període de 1931 a 1939.- En 1931, es creà la "Federació de Col·legis Veterinaris de Catalunya", i en 1933 es fundà el "Col·legi Oficial de Veterinaris de Catalunya" amb cinc Delegacions.

Restabliment de la Generalitat en 1977.- Els veterinaris en ramaderia passen a dependre del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca", en 1979 es nomenat Director General de la Promoció Agrària el veterinari Josep Tarragó i Colominas, i en 1980 es elegit Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca Agustí Carol i Foix.

En Sanitat Veterinària, els veterinaris són inclosos en la Direcció General de Salut Pública, i per aquest càrrec fou nomenat en 1982, el Veterinari Pere Mercader i Vilardell.

Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA).- l'IRTA és una empresa pública de la Generalitat de Catalunya, creada pel Parlament de Catalunya, que centra la seva activitat científica i la transferència tecnològica en l'àmbit de l'agricultura,

ramaderia i indústries agroalimentàries. Compta amb diversos Centres Tècnics en Catalunya i el seu Director General és el veterinari Josep Tarragó i Colominas. El personal tècnic que l'integra és interprofessional.

6ª.- SOCIETATS CIENTIFIQUES.- Gairebé totes elles han tingut el seu origen en els Col·legis Veterinaris Catalans i en especial del de Barcelona. A continuació passem a enumerar les més importants: Seminari de Ciències Veterinàries de Barcelona (1953), Acadèmia de Ciències Veterinàries de Barcelona (1960), amb 10 Seccions i més tard 16 Seccions, Associació Veterinària Espanyola de Petits Animals (AVEPA) en 1964, Branca Espanyola Científica Avícola de la WPSA (1962), Institut d'Estudis Ilerdenses (Secció Veterinària) en Lleida (1963), Associació Espanyola de Cunicultura (ASESCU) en 1976, Associació de Porcinocultura Científica (ANAPORC) 1977, etc.

7ª.- LABOR ZOOTECNICA.- En la conservació i millora del "Eguasser Català" destacaren principalment els veterinaris de Vic, Joan i Miquel Vilarrasa i Joan Corominas, així com també Rosell i Vilá de la Diputació de Barcelona. En avicultura, els antecedents cal cercar-los en Salvador Castelló i la seva Escola d'Avicultura. A partir dels anys cinquanta sorgeixen veterinaris especialistes escapsalats per Brufau, Agenjo, Solé Gondolbeu, Bastons, Sant Gabriel, Boncompte.

La raça "Gos d'Atura" o gos de pastor català d'origen del Pirineu català tingué amb el veterinari Agustí Franco de Ribes de Fresser, el seu principal impulsor, als que sigueren els veterinaris d'aquesta comarca. Igualment el professor Sotillo Ramos, dirigí la Tesi doctoral "EL perro de Pastor Catalán" a l'avui doctora Josefina Avila Cantariño. També el professor Sarazá Ortiz seleccionà un esplèndid planté de gossos d'aquesta raça en la Facultat de Veterinària de Madrid.

En quant a la Nutrició animal, a part de l'obra "Alimentació del bestiar" en 1920 de Rosell i Vilá, cal destacar la tasca científica d'Amich Galí amb les seves RITENA iniciades el 1958, altres especialistes que destacaren foren Sèculi Brillas, Brufau, Romagosa, Castellá Beltrán, Costa Batllori, Puchal, Roca Torras, Boncompte, Brennes, etc.

En bestiar boví destacaren els veterinaris Geroni Darder, Rosell i Vilá, Más Alemany, Riera Planagumá, Carol Foix, Viñas Borrell, Vila Vidal, etc.

8ª.- PREMIS CIENTIFICS.- Implantats pels Col·legis Veterinaris i en especial pel de Barcelona, per honorar la memòria de persones il·lustres. De tots ells cal destacar el "Premi Enric Coris Gruart", veterinari de Cassà de la Selva (Girona).

9ª.- PUBLICACIONS I REVISTES.- Nombrosos butlletins i revistes s'han editat. De totes elles destaquen: "La Veterinària Catalana (iniciada en 1899)", la "Revista Veterinària d'Espanya" i la "Biblioteca Veterinària d'Espanya" iniciades en 1906 i 1912 respectivament pels germans Farreras, els "Annals del Col·legi de veterinaris de Barcelona" iniciats en 1944 i que segueixen publicant-se.

10ª.- BIOGRAFIES.- D'entre els nombrosos veterinaris catalans que han existit, només passem a esmentar els més destacats:

Bacteriòlegs com Turró Darder, Vidal Munné, Gracia Mira, Ravetllat.

Clínic com Riera Planagumá, Más Alemany, Darder Llimona, Gratacós, etc.

Bromatólegs com Martí Freixas, Martí Güell, Pagés Basach, Farreras Sampere.

Zootècnics com Rosell i Vilá, Homedes Ranquini, Romagosa Vilà.

Anatòmics com Robert Serrat.

Fisiòlegs com Turró Darder i Cervera Àstor.

I a Arderius Banjol i Sugrañes Bardají com veterinaris infatigables en l'assoliment de la consecució de la unió de tots els veterinaris mitjançant Col·legis i Associacions.

11ª.- CONCLUSIO FINAL.- Que si els veterinaris volem seguir millorant tècnica, científica i socialment, per així poder servir millor a la nostra societat hem d'unir tots els veterinaris els nostres esforços de superació en la mateixa direcció i sentit. Això fou allò que pregonaren els veterinaris ARDERIUS BANJOL I SUGRAÑES BARDAJÍ en 1883 i 1899 respectivament, pensaments que avui en 1992 segueixen tenint tota la seva vigència.

JAIME ROCA TORRAS
Veterinario

Resumen presentado a la Real Academia de Farmacia

TITULOS ACADÉMICOS.- Licenciado en Veterinaria (Zaragoza, 1950). Cursos doctorado (Madrid, 1972). Tema Tesis doctoral "Historia de la Veterinaria en Catalunya". Especialista en Bacteriología y Análisis clínicos, Madrid (1953-54), y en Nutrición animal, Madrid (1958). Académico Numerario de la Academia de Ciencias Veterinarias de Barcelona desde 1974, y Vice-Presidente 2º de la de Catalunya desde 1987.

OPOSICIONES.- A Veterinaria Militar en Madrid (1950) llegando a Coronel Veterinario. A Veterinaria Titular en Madrid (1953). A Técnico Superior Veterinario del Ayuntamiento de Barcelona (1969).

ACTIVIDADES TÉCNICAS.- Veterinario en Laboratorios Dr. ESTEVE, S.A. desde la fundación de su División Veterinaria en 1963. Director Técnico de dos Industrias de Piensos compuestos (1956-78).

DISTINCIONES.- Cruz y Placa (1973 y 1983 respectivamente) de la Real Orden de San Hermenegildo. Encomienda Orden Mérito Agrícola y Comendador (1977).

PROFESOR DE CURSILLOS.- En Hospital de Ganado de la 4ª Región Militar (1963-1976). En el Ayuntamiento de Barcelona, sobre Control de Higiene de los Alimentos y Zoonosis (1977-88).

PUBLICACIONES Y CONFERENCIAS.- Han sido numerosas y que se detallan aparte. Destacan las correspondientes a Farmacología y Terapéutica Veterinarias (nitrofuranos, hemostáticos, tranquilizantes, antihelmínticos, fungicidas, antiinflamatorios no esteroideos, arsenicales orgánicos), a Nutrición animal y a Control sanitario de alimentos.

Colaborador Técnico de la gran "Enciclopedia Universal Ilustrada (Espasa-Calpe)" desde 1965, en sus Secciones de Veterinaria y Zootecnia.

Colaborador Técnico de "La Gran Enciclopedia Catalana" desde 1974.